

תוכן העניינים

- 2..... בסכנת העברה בכפייה.....
- 5..... חודש יבוא המלט לשימוש המגזר הפרטי בעזה.....
- 6..... תת-מימון מעכב מענה הומניטרי.....
- 200 אלף בני אדם נבחרו לטיפול כוח המשימה לענייני מחסה בשנת 2016.....
- ירידה באישור של בקשות להיתרי יציאה מעזה וכניסה אליה עבור אנשי סגל מקומיים העובדים עם ארגונים בינלאומיים.....
- 9..... בקצרה.....

© צילום: משהד האים לתאום עניינים הומניטריים

דקייקה, דרום נפת חברון

דגשים מרכזיים

- קהילה בדואית באזור חברון נתונה בסכנה מוגברת של העברה בכפייה.
- יבוא המלט לשימוש המגזר הפרטי בעזה חודש אחרי הקפאה של 45 יום.
- בשנת 2016 פחת משמעותית שיעור האישורים של בקשות להיתרי כניסה לרצועת עזה ויציאה ממנה עבור אנשי סגל מקומיים העובדים עם ארגונים בינלאומיים.

סקירה כללית

המתאם המיוחד מטעם האו"ם: יש לעשות יותר כדי למנוע הסלמה נוספת בעזה

במאי הואט קצב ההריסות ברחבי הגדה המערבית, לאחר עלייה חדה בארבעת החודשים שקדמו לו. עם זאת, מספר המבנים הפלסטיניים שנהרסו מאז תחילת 2016 גדול כבר עתה מן הנתון לשנת 2015 כולה (595 לעומת 547). בתדורן שלו למועצת הביטחון התייחס המתאם המיוחד מטעם האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון, ניקולאי מלדנוב, לנתונים חסרי התקדים השנה, וציין כי "אף שרכים מהמבנים שנהרסו אינם מבני מגורים, אובדן של בארות מים, לוחות סולאריים ומחסים לבעלי חיים פגע במחיינתם של יותר מ-2,500 בני אדם". הריסות בכל רחבי הגדה המערבית דוחקות את רגליהם של פלסטינים ממקומות מושבם ומגבירות את הסיכון להעברתן בכפייה של קהילות פלסטיניות חלשות ופגיעות מלכתחילה.

רובן הגדול של ההריסות מתרחש בשטח C, שמערכת התכנון בו הופכת את השגת היתרי בנייה ישראלים לכמעט בלתי אפשרית עבור פלסטינים. קהילה פגיעה במיוחד בנפת שכם, חירבת טאנא, חוותה באפריל את גל ההריסות הרביעי מאז תחילת השנה. דקייקה, קהילה בדואית בדרום נפת חברון, המתוארת בגיליון זה של המעקב ההומניטרי, חיה בצל סכנה מוגברת להעברה בכפייה לאחר שהרשויות הישראליות הודיעו על כוונתן "להעבירה".

התפתחויות באפריל הובילו להידרדרות המצב ההומניטרי בעזה. ב-8 באפריל חדלה תחנת הכוח של הרצועה לפעול לאחר שעתודות הדלק שלה אזלו. השבתתה האריכה את הפסקות החשמל היזומות ופגעה עוד יותר במתן שירותים ובפעילות הכלכלית המוגבלת ממילא. תפקודה של תחנת הכוח של עזה נפגע משמעותית בשנים האחרונות בשל גורמים מרובים, בהם מחלוקת ממושכת בין הרשויות הפלסטיניות בעזה וברמאללה סביב מיסוי הדלק המשמש להפעלת התחנה. הסכם זמני שהושג בשלהי אפריל אפשר לתחנה לחזור עד לאמצע אפריל ללוח הזמנים הקודם, של הפסקות חשמל יזומות בנות שתיים עשרה שעות.

נתונים לחודש אפריל 2016

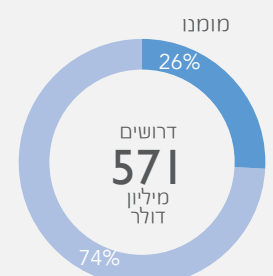
3	אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
286	אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
0	ישראלים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
21	ישראלים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
97	מבנים שנהרסו בגדה המערבית
199	בני אדם שנעקרו בגדה המערבית

תוכנית המענה ההומניטרית

2016

571 מיליון דרושים (דולר ארה"ב)

26% מומנו

דרישות שלא נענו

ב־23 במאי חידשו הרשויות הישראליות את יבוא המלט לשימוש המגזר הפרטי בעזה, שהופסק ב־3 באפריל בעקבות הטיית מלט מהמוטבים הלגיטימיים שלהם יועד. המצב בא על פתרונו אחרי 45 ימים של מאמצים אינטנסיביים מצד רשויות פלסטיניות וישראליות והאו"ם. בסוף אפריל 2016, הודות לסיוע במזומן מסוכנויות או"ם או תמיכה בינלאומית אחרת, כבר שוקמו או תוקנו כ־23% (4,064) מכ־18 אלף הבתים שנהרסו או ניזוקו קשות ב־2014.

גם מצבם של העקורים הפנימיים מעורר דאגה, בשל תת־מימון של התערבויות הומניטריות המיועדות לטפל בצורכי המחסה המידיים שלהם: נכון לסוף מרס סופקו רק 12% מהמימון המבוקש למיזמים של כוח המשימה לענייני מחסה לשנת 2016. מצב זה אינו ייחודי לכוח המשימה לענייני מחסה - רוב המיזמים הכלולים בתוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש, השואפת לספק תמיכה לאחד מכל שלושה פלסטינים, סובלים מרמות מימון נמוכות. עד סוף מרס מומנו רק 20.5% מתוך 571 מיליון הדולרים המבוקשים לשנת 2016, לעומת 36% בתקופה המקבילה בשנת 2015.

בעקבות הסלמה באלימות בעזה בתחילת מאי הזהיר המתאם המיוחד מטעם האו"ם כי "האירועים האחרונים ממחישים בבירור כי רוח הבלהות של האלימות מאיימת להכות בשטח. אם לא יעשה יותר, הרבה יותר, לטפל במציאות הכרונית בעזה, השאלה אינה 'האם' אלא 'מתי' תתרחש הסלמה נוספת. אני שב ומעודד תורמים לעמוד בהתחייבויותיהם לתמוך בשיקום, בהתאוששות ובפיתוח של עזה."

"אני שב ומעודד תורמים לעמוד בהתחייבויותיהם לתמוך בשיקום, בהתאוששות ובפיתוח של עזה."

המתאם המיוחד מטעם האו"ם, ניקולאי מלדנוב

בסכנת העברה בכפייה

ההעברה בכפייה של בני אדם מוגנים ממקום מושבם הרגיל האסורה מתוקפו של סעיף 49 לאמנת ג'נבה הרביעית, האוסר גם על גירוש אל מחוץ לשטח כבוש. משכחות וקהילות פלסטיניות רבות ברחבי הגדה המערבית הכבושה, לרבות ירושלים המזרחית, מצויות בסכנה של העברה בכפייה בשל הסביבה הכופה שיצרו נוהגים ישראליים. סביבה זו דוחקת את רגליהם, בעיקר באמצעות אי־זמינותם של היתרי בנייה, שכמעט כלתי אפשרי להשיגם. אף שעיקר עולו של לחץ זה מוטל על בדואים ורועים בשטח C, העברה בכפייה לובשת גם צורות אחרות. המאמר שלהלן הוא חלק מסדרת כתבות במעקב ההומניטרי, המדגישות שורת מצבים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש שבהם מצויים פלסטינים בסכנה מוגברת להעברה בכפייה.

המקרה של דקייקה בדרום נפת חברון

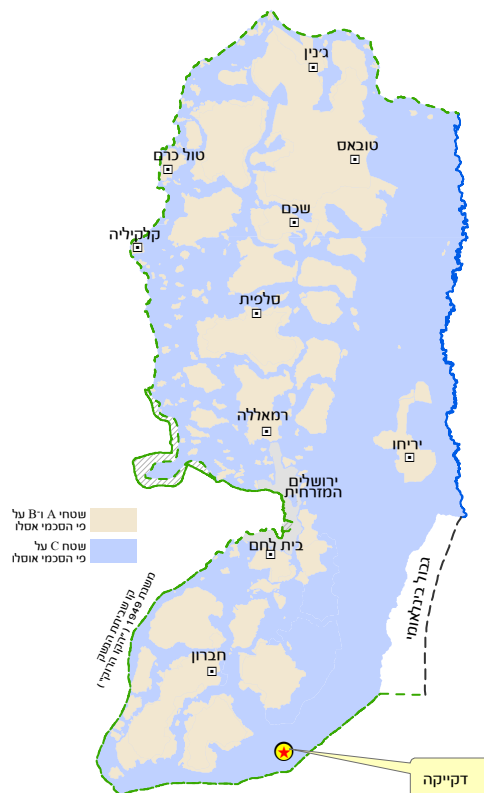
בתחילת אפריל 2016 הודיעו הרשויות הישראליות לבית המשפט העליון הישראלי על כוונתן "להעביר" ממקום מושבה את דקייקה, קהילה בדואית קטנה השוכנת בשלמותה בשטח C, בדרום נפת חברון, ליישוב בדואי סמוך, ולהרוס מיד יותר משלושים מבנים שהוצבו בשטח בשנתיים האחרונות.

בדקייקה גרים כ־350 בני אדם, רובם רשומים כפליטים בסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א). במהלך מלחמת 1948 נעקרה הקהילה מחלק מאדמות אבותיה, במרחק קילומטרים ספורים מאתר מושבה הנוכחי; אדמת אבות זו הפכה לחלק מישראל והרשויות הישראליות מעולם לא התירו לקהילה לחזור אליה.

נגד רוב בתי הקהילה והמבנים האחרים בה תלויים ועומדים צווי הריסה שהוציא המנהל האזרחי הישראלי, בנימוק שהוקמו בלא היתרי בנייה. אלא שבשל היעדרה של תוכנית מתאר מאושרת כמעט בלתי אפשרי להשיג היתרי בנייה כאלה. חוסר היכולת לבנות באופן חוקי הפך את הקהילה לפגיעה במידה קיצונית ויצר בה תלות בסיוע הומניטרי.

בפברואר 2014 נדחתה טיוטת תוכנית מתאר שהגישה הקהילה ב־2012, בתמיכת שני ארגונים ישראליים ("רבנים למען זכויות אדם" ו"במקום - מתכננים למען זכויות תכנון"). לדברי ועדת התכנון של המנהל האזרחי הישראלי, קיומו של "אוסף מבנים" זה כיישות נפרדת "איננו בר־קיימא" ויש להעביר את התושבים ל"מארג מגורים" אחר.¹ בעתירה שהגישה לבית המשפט העליון הישראלי קבלה הקהילה על החלטה זו, והשיגה צו ביניים שהקפיא את יישום צווי ההריסה עד לקבלת פסיקה בעניינה.

בתשובתן לעתירה זו הודיעו הרשויות לבית המשפט כי הן מטפלות כעת בהכנת תוכנית מתאר לשלוש קהילות בדואיות סמוכות, שאחת מהן (חמידה) עשויה לשמש להעברתה של קהילת דקייקה, אך שדקייקה דחתה את המיקום החלופי משום שבין היתר, הוא רחוק ממקום מושבה הנוכחי מרחק של כמה קילומטרים. הרשויות הסכימו להאריך את הקפאתם של 101 צווי ההריסה שניתנו קודם להגשת העתירה, אבל דרשו לבצע באופן מיידי 27 צווים אחרים (הפוגעים ב־33 מבנים, מחציתם במימון תורמים) שהותקנו לכאורה במועד מאוחר יותר. אלה כללו אוהלים וצריפים למגורים, לוחות סולאריים, בורות מים, מחסים לבעלי חיים ומטבחים.² העתירה עדיין תלויה ועומדת.

מערכת התכנון בשטח C
הופכת את השגתם של היתרי
בנייה ישראליים לכמעט בלתי
אפשרית עבור פלסטינים.

הקהילה מתנגדת בתוקף ל"העברה" וביקשה הגנה וסיוע במקום מושבה הנוכחי, לרבות תכנון והיתרים נאותים עבור בתי תושביה ומקורות מחייתם. בשימוע בפני המנהל האזרחי הישראלי הצהיר נציג הקהילה, עודה נג'אדה, "חלק מהדיון נסוב סביב סוגיית הבעלות על האדמה. אנחנו יודעים מיהם הבעלים של כל סנטימטר של אדמה. אני גר במקום הזה מאז שאני זוכר את עצמי. אין לנו אדמה אחרת. אנו מסרבים לעבור לאדמתם של אחרים, או להתיר כניסת אחרים לאדמתנו." צופים כי "ההעברה" המוצעת תחסום גישה לאדמות מרעה מסורתיות ותכנע ביכולת התושבים להתכנס מרעיית צאן.

במקרים דומים, בהקשר של יישובי בדואים ורועים במרכז הגדה המערבית ובמסאפר יטא (נפת חברון), ציין מזכ"ל האו"ם כי העברת קהילות בניגוד לרצונן, לרבות כפועל יוצא של יצירת תנאי כפייה, עלולה לעלות לכדי העברה בכפייה של יחידים או רבים.

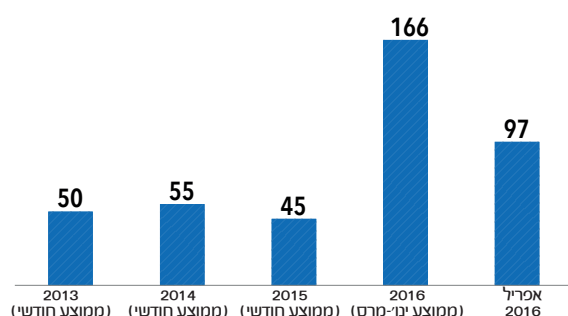
ההריסות נמשכו בחודש אפריל

בחודש אפריל הרשויות הישראליות הרסו, פירקו או אטמו 97 מבנים פלסטיניים ברחבי הגדה המערבית, גרמו לעקירתם של כמעט מאתיים בני אדם ופגעו באופנים אחרים ביותר מ-570 בני אדם. חמישה מהמבנים נהרסו לשם ענישה, והיתר נהרסו בגין היעדר היתרי בנייה ישראליים. 90% מההריסות באפריל בוצעו בשטח C. מספר המבנים שנבחרו להריסה בארבעת החודשים הראשונים של השנה (595) כבר גבוה מהנתון לשנת 2015 כולה (547).

שלושים מהמבנים שנהרסו באפריל ניתנו כסיוע הומניטרי.

כמעט שליש מהמבנים שנהרסו באפריל (30), בשווי של יותר מ-106 אלף אירו, ניתנו בעבר על ידי ארגוני סיוע כעזרה הומניטרית, לרבות שמונה בקהילות הבדואיות שנזכרו לעיל בשטח E1. נתון זה מביא את מספר מבני הסיוע שנהרסו או הוחרמו בארבעת החודשים הראשונים של 2016 ל-170, גידול של כמעט 60% לעומת הנתון לשנת 2015 כולה.

מבנים שנהרסו בגדה המערבית (ממוצע חודשי)

34 מהמבנים שנהרסו במאי, 13 מהם מבני סיוע, היו בקהילת הרועים חירבת טאנא שבשטח C (נפת שכם), שחוותה את גל ההריסות הרביעי מאז תחילת השנה. הקהילה, לצד שני מאחזים ישראליים, ממוקמת בשטח שהוגדר כ"שטח אש" לאימונים צבאיים. אף שגם נגד המאחזים הוצאו צווי הריסה, בשנים האחרונות הוצאו אל הפועל רק מעטים מהם.

16 מבנים נוספים נהרסו בחמש קהילות של בדואים פלסטינים ממזרח לירושלים, בשטח C, שהשטח שבו הן ממוקמות מיועד להרחבתה של ההתנחלות מעלה אדומים (תוכנית E1). קהילות אלה הן חלק מ-46 קהילות בדואיות במרכז הגדה המערבית המצויות בסכנת העברה בכפייה, בשל תוכנית "העברה" נוספת שמקדמות הרשויות הישראליות.

חלק זה מבוסס על חומר שמסר כוח המשימה לענייני מחסה

חודש יבוא המלט לשימוש המגזר הפרטי בעזה

הגבלות שנמשכו 45 ימים מנעו תיקון ושיקום של דיור פרטי

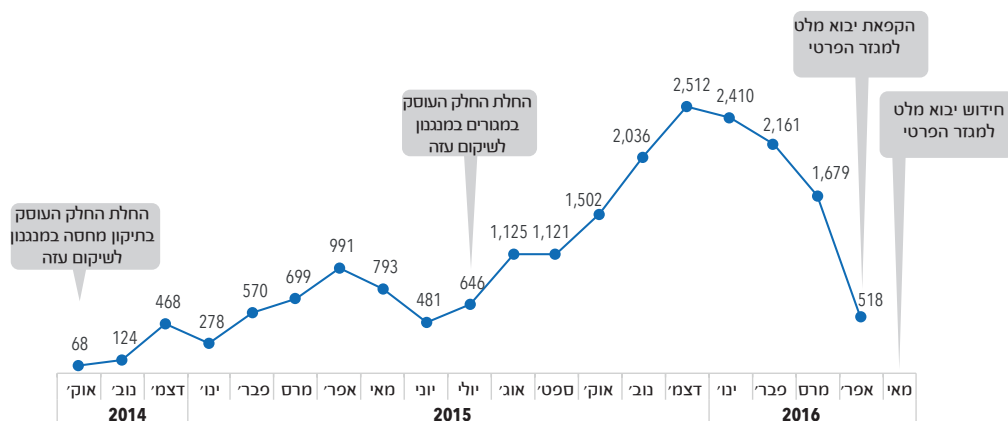
ב־23 במאי חידשו הרשויות הישראליות את יבוא המלט לשימוש המגזר הפרטי בעזה, אחרי השעיה בת 45 ימים. בהודעה שבירכה על חידוש היבוא אמר המתאם המיוחד מטעם האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון, ניקולאי מלדנוב, כי "על כל הצדדים להבטיח שמשלוחי המלט יגיעו למוטבים שלהם הם מיועדים, וישמשו אך ורק למטרות אזרחיות."

הרשויות הישראליות השעו את יבוא המלט למגזר הפרטי ב־3 באפריל, לאחר תיעול של מלט מן המוטבים הלגיטימיים שלהם יועד. הגבלות אלו אושרו מחדש ב־18 באפריל, לאחר ההכרזה על גילוייה של מנהרה, הראשונה שהתגלתה מאז הסכסוך ב־2014, שנחפרה מעזה לשטח ישראל. למרות הצעדים שננקטו לטפל בחששות אלה, המתיחות המוגברת בעזה ובדרום ישראל, וגילוייה של מנהרה שנייה בתחילת מאי, הכשילו את המשא ומתן.

לאחר איסור גורף שהוטל מאז הטלת המצור על עזה, ביוני 2007, חודש באוקטובר 2014 היבוא המבוקר של מלט לעזה לשימוש המגזר הפרטי, כחלק מן המנגנון לשיקום עזה. המנגנון לשיקום עזה הוא הסכם זמני בין ממשלת פלסטין לממשלת ישראל, שהושג בתיווך האומות המאוחדות (ראו מסגרת). מאז הוכנסו לעזה דרך המנגנון לשיקום עזה יותר מ־680 אלף טונות של מלט. 66% מכמות זו הוכנסו מאז החלת אותו חלק של המנגנון העוסק במגורים, יולי 2015, לבנייתם של בתים שנהרסו כליל ולבניית דיור חדש.

מלט בכמות מוגבלת נותר זמין: על פי הערכות, כשליש מכמויות המלט שיובאו בחודשים קודמים. אותם חלקים של המנגנון לשיקום עזה העוסקים במחסה ובמגורים חיוניים למיזמים במימון תורמים, הנוקטים בשיטת העזרה העצמית שבמסגרתה בעלי בתים וקהילות משתתפים בשיקום של רכושם הם, ומעסיקים קבלנים רק לבניית רכיביות

יבוא מלט לעזה (מטענים)

המנגנון לשיקום עזה

האו"ם ממשיך לקרוא להסרה מלאה של המצור על עזה במסגרת החלטת מועצת הביטחון 1860 (2009). בינתיים משמש המנגנון לשיקום עזה כמנגנון זמני שמטרתו לאפשר יבוא של חומרים שאלמלא כן הם מוגבלים, לרבות ליחידים בעזה המשוללים גישה לשווקים חיצוניים. עד לסוף אפריל 2016, קרוב ל-101 אלף משקי בית רכשו באמצעות המנגנון לשיקום עזה חומרים כדי לשקם בתים שניזוקו במהלך העימות, ואילו 2,150 קנו חומרים כדי לבנות מחדש בתים שנהרסו כליל. בלא קשר לסכסוך בשנת 2014, כ-8,100 משקי בית רכשו חומרים לבניית בתים חדשים או להשלמת בתים שבנייתם החלה לפני הסכסוך ב-2014. בנוסף, המנגנון לשיקום עזה מאפשר גם גישה לחומרים עבור מיזמים גדולים יותר, לרבות בתי ספר, בתי חולים, כבישים, רשת מים, עסקים פרטיים, מתקני שירותים ציבוריים ומיזמי מגורים בקנה מידה גדול. עד היום הוכללו במנגנון לשיקום עזה 870 מיזמים כאלה, ו-105 מתוכם כבר הושלמו.

בבעלות בעלים מרובים, או למיזמי תשתית. גישת העזרה העצמית משמשת לתיקון כמעט כל היחידות שניזוקו ולשיקום כ-73% (3,760 מתוך 5,163) מהיחידות ההרוסות שכבר הושלמו, שמצויות בבנייה או שכבר יש להן מימון מזוהה.

נכון לסוף אפריל 2016, לאחר קבלת סיוע במזומן מסוכנויות או"ם או תמיכה בינלאומית אחרת, כבר שוקמו או תוקנו כ-23% (4,065) מ-18 אלף הבתים שנהרסו או ניזוקו קשות במעשי האיבה ב-2014.³ על פי הערכות, 70 אלף בני אדם עדיין עקורים. לדברי התאחדות הקבלנים הפלסטינית, המחסור במלט קטע את העסקתם של 40 אלף בני אדם העובדים בענף הבניין.

תת־מימון מעכב מענה הומניטרי

רק 20% מהמימון המבוקש התקבל ברבעון הראשון של 2016

תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש היא חלק מן הסקירה הכללית ההומניטרית העולמית לשנת 2016, המבקשת לגייס סכום שיא של 20.1 מיליארד דולר למימון פעילויות הומניטריות ברחבי העולם לשנה זו. תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש הושקה באופן מקומי בפברואר, והיא מתכננת להגיש בשנת 2016 סיוע הומניטרי כזה או אחר לאחד מכל שלושה פלסטינים.⁴ היא כוללת 206 מיזמים בעלות של 571 מיליון דולר, סכום נמוך ב־19% מהסכום המבוקש לשנת 2015. בתוכנית משתתפים 79 ארגונים: 12 סוכנויות או"ם, 36 ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים ו־31 עמותות מקומיות. כשליש מהמימון המבוקש מוגדר "בקדימות עליונה" כדי לסייע ולהנחות להיכן יש להקצות תחילה משאבים מוגבלים. אך שתוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש חולקת רבים מהמאפיינים של פעילויות אחרות ברחבי העולם, בשטח הפלסטיני הכבוש אלה מתבצעות בהקשר ייחודי: משבר הגנה ממושך הנובע מכגיעתו של כיבוש צבאי המתקרב ליוכל החמישים שלו. נקודת המבט המגדרית שולב בכל המטרות של תוכנית המענה ההומניטרי ובכל האסטרטגיות של כוחות המשימה השונים, כדי להבטיח הגנה לכלל האוכלוסייה הנפגעת והגשה יעילה והוגנת של סיוע הומניטרי.

על פי הערכות, 75 אלף בני אדם בעזה עדיין עקורים

עד לסוף מרס מומנו 20.5% מתוכנית המענה ההומניטרי לשנת 2016, לעומת 36% בתקופה המקבילה ב־2015. רק 11% מהכספים המבוקשים למיזמים "בקדימות עליונה" התקבלו, בעוד המימון למיזמים "בקדימות אחרת" כוסה בשיעור של 19%, אך שהסכומים המבוקשים למיזמים בקטגוריה הראשונה נמוכים משמעותית מהסכומים בקטגוריה השנייה.

המימון לכוחות המשימה השונים היה עקבי יחסית. במונחים מוחלטים, כוח המשימה לענייני ביטחון תזונתי קיבל את המימון הרב ביותר (58 מיליון דולר); עם זאת, עדיין דרושים 264.5 מיליון דולר ליישום פעולות של ארגונים שותפים בתחום זה ביתרת השנה.

התקדמות המימון

מומנו	בקשות מימון שטרם נענו
 הגנה 16% 38.5 מיליון דולרים	
 ביטחון תזונתי 18% 264.7 מיליון דולרים	
 מחסה/פריטים שאינם מזון 12% 99.1 מיליון דולרים	
 מים, תברואה והיגיינה 17% 24.5 מיליון דולרים	
 בריאות ותזונה 8% 23.6 מיליון דולרים	
 חינוך 14% 15.5 מיליון דולרים	
 שירותי תיאום ותמיכה 24% 12.6 מיליון דולרים	

כוח המשימה לענייני בריאות ותזונה עדיין סובל מתת־מימון משמעותי, לאחר שקיבל 2.1 מיליון דולר, 8% מהמימון המבוקש, והדבר פגע ביכולתו ליישם כמה פעילויות מרכזיות. מיזמים בעזה קיבלו יותר מימון ממיזמים המתמקדים בגדה המערבית (53.4 מיליון דולר לעומת 30.2 מיליון דולר). כ־87% מהכספים שהתקבלו הועברו לסוכנויות או"ם, בעוד ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים ועמותות מקומיות עדיין סובלים מתת־מימון ניכר.

200 אלף בני אדם נבחרו לטיפול כוח המשימה לענייני מחסה בשנת 2016

הגישה למחסה נותרה מקור מרכזי לדאגה בתחום ההומניטרי

על פי הערכות, ב־2016 זקוקים 900 אלף בני אדם בעזה ובגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, לתמיכת חירום והתאוששות מוקדמת בתחום המחסה והפריטים שאינם מזון. תוכנית המענה של כוח המשימה לענייני מחסה מטפלת בצורכי האנשים הפגיעים ביותר בהם, כ־200 אלף בני אדם, שנעקרו או מצויים בסכנת עקירה בשל אסונות מעשה ידי אדם או אסונות טבע. תוכנית המענה ההומניטרי ביקשה לגייס לשם כך כ־112 מיליון דולר.

נכון לסוף מאי קיבל כוח המשימה לענייני מחסה 12% מהמימון המבוקש, סכום המכסה ארבע מ־15 הסוכנויות (שתי סוכנויות או"ם ושני ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים) וחמישה מ־24 המיזמים הכלולים בתוכנית המענה ההומניטרי לשנת 2016.⁵

המימון אפשר לארגונים שותפים לספק ליותר מ־7,500 משפחות ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש סיוע בהכנת מבנים לקראת החורף, לרבות תיקון או שדרוג של מחסות שניזוקו או שאינם נאותים, ולספק ל־1,370 משפחות פגיעות וחלשות בעזה פריטי חירום שאינם מזון לאחר שיטפונות החורף. כ־1,100 משפחות קיבלו סיוע במזון למציאת מחסה זמני, וחמישים משפחות עקורים פנימיים קיבלו מחסי עץ זמניים. בגדה המערבית קיבלו 84 משפחות סיוע לאחר הריסות ברבעון הראשון של 2016, וכן ננקטו אמצעי מוכנות כדי לפרוש מראש מאגרי מלאי למענים עתידיים.

יחד עם זאת, עדיין קיימים קשיים משמעותיים. בגדה המערבית, השיעור הגבוה במידה קיצונית של הריסות בשטח C מאז תחילת 2016, לרבות הרס מבנים שניתנו כסיוע הומניטרי, מטיל נטל ניכר על מערכת המענה ועל בקשות המימון של הארגונים המעניקים סיוע, אם תימשך המגמה הנוכחית.⁶ כמו כן, חסימה, החרמה/תפיסה או מעצר של סחורות ועובדים הומניטריים העוסקים במתן המענה מקשים יותר ויותר על הגשתו של סיוע מסוג זה. דרושים בדחיפות אמצעים שיגנו הן על קהילות והן על מגישי סיוע, ימנעו עיכובים במתן סיוע לקהילות הנזקקות לו, וכן יטפלו בפגיעויות התורמות לעקירה.

בעזה, כמעט שנתיים לאחר תום מעשי האיבה בשנת 2014 וחורף שני, 75 אלף בני אדם עדיין עקורים. את פגיעותם של העקורים מחריף החסר העצום בסיוע לפתרונות דיור זמניים, שרק 9% מהם מומנו. יש צורך דחוף במתן תמיכה מתמשכת לפגיעות והחלשות ביותר מבין המשפחות הללו, ובהצבתן בקדימות במסגרת מאמצי השיקום: עדיין קיים פער במימון לבניית יותר מ־4,700 יחידות דיור. את העקירה מאריכים גם התשלום האיטי של מימון לשיקום וההגבלות על חומרי בניין, שמאז תחילת אפריל היתוספו עליהם הגבלות על יבוא מלט לשימוש המגזר הפרטי בעזה (ראו מאמר נלווה).

עד סוף מרס מומנו 20.5% מתוכנית המענה ההומניטרי, לעומת 36% בתקופה המקבילה ב־2015

ירידה באישור של בקשות להיתרי יציאה מעזה וכניסה אליה עבור אנשי סגל מקומיים העובדים עם ארגונים בינלאומיים

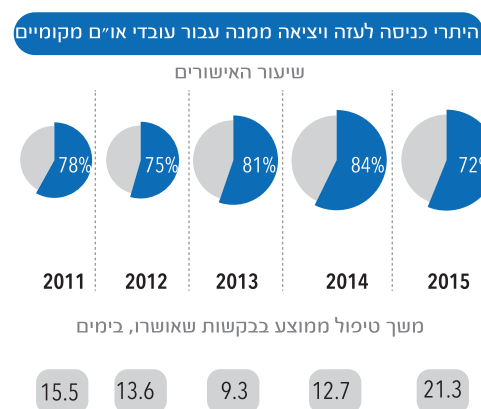
גם הרשויות בפועל בעזה הטילו הגבלות על אנשי סגל אלה

שיעור האישורים של בקשות להיתרי יציאה מרצועת עזה וכניסה אליה עבור עובדים מקומיים של ארגונים בינלאומיים (האוי"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים) פחת במידה משמעותית ב־2016. מבין 128 אנשי הסגל המקומיים (רובם עובדי אונר"א) שהגישו בקשה בינואר, 119 קיבלו היתרים, כלומר 93%. בפברואר ירד נתון זה ל־83% (53 אישורים מתוך 64 בקשות), במרס ירד ל־57% (35 אישורים מתוך 62 בקשות), עד שבאפריל פחת משמעותית ל־24% (18 אישורים מתוך 74 בקשות). בחמש השנים האחרונות נע שיעור האישורים השנתי בין 72% ל־84%.

כן מעוררת דאגה העובדה שבאפריל אושרו רק 19% (17 מתוך 74 בקשות) מכלל הבקשות להיתרים למשך הזמן המבוקש, לעומת 23% במרס. 5% נוספים מן ההיתרים (4 מתוך 74) אושרו לפרקי זמן קצרים יותר מכפי שביקשו מגישי הבקשה, בעיקר בקשות להיתרים לשלושה חודשים שאושרו לחודש אחד בלבד, או אפילו לשבוע בלבד. אך שהנתון החודשי נמוך משמעותית מהנתון המקביל לחודש מרס, 34% (21 אישורים מתוך 62 בקשות), ניתן לייחס זאת בחלקו לגידול המשמעותי בשיעור ההיתרים שנענו בסירוב באפריל (35% לעומת 21% במרס). שיעור ההיתרים שעדיין היו תלויים ועומדים בסוף אפריל, 39%, גם הוא גבוה מן הנתון המקביל במרס, שהיה 30%. כן היו ארבעה מקרים שבהם הוחרמו היתרים מאושרים מאנשי סגל בעת שאלה הגיעו למעבר ארז. באפריל לא דווח על החרמות; ברם, זו בין השאר תוצאה של הצמצום בשיעורי האישורים ובעקבותיו צמצום הנסיעות של עובדים מקומיים של האוי"ם בעזה.

הגבלות אלו על אנשי סגל מקומיים פוגעות ביכולתם של ארגונים הומניטריים לספק סיוע והגנה לפלסטינים בעזה. מאז יולי 2015 אסרו הרשויות הישראליות, בנימוק של שיקולים ביטחוניים, על פלסטינים אזרחי ישראל המועסקים על ידי האוי"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים להיכנס לעזה, וכניסה של תושבי ירושלים המזרחית אושרה רק

במקרים דחופים⁷. לפני הטלת הגבלות הללו הגישו סוכנויות או"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים במוצע מדי שנה 170 בקשות להיתרים עבור שתי קטגוריות עובדים אלו. בחודשים האחרונים הוטל עול נוסף על מרחב הפעולה של ארגונים המספקים סיוע בתוך עזה, לאחר שהרשויות בפועל בעזה הגבילו תנועת אנשי סגל וגישה לשטחים מסוימים, בנימוק של שיקולים ביטחוניים.

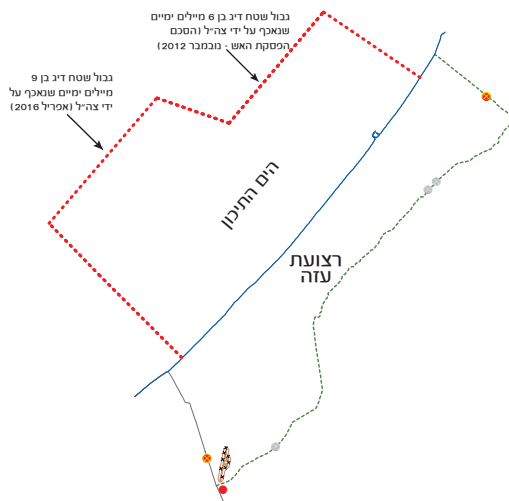
הגבלות על אנשי סגל מקומיים פוגעות ביכולתם של ארגונים הומניטריים לספק סיוע והגנה לפלסטינים בעזה.

בקצרה

הרחבת שטח הדיג מביאה לעלייה משמעותית בשלל

מאז ספטמבר 2000 הידקה ישראל, בנימוק של שיקולים ביטחוניים, את ההגבלות על גישת פלסטינים לים ולשטחי יבשה בקרבת גדר המערכת עם ישראל - השטחים שהגישה אליהם מוגבלת. הגבלות אלה נאכפו בעזרת ירי של תחמושת חיה, הרס רכוש, מעצרים והחרמת ציוד. בהגבלות בים חלו אמנם שינויים, אבל במרבית הזמן מאז 2006 ניתנה לדייגים גישה לפחות משליש משטחי הדיג שהוקצו להם במסגרת הסכמי אוסלו: שישה מתוך עשרים מיילים ימיים. דגים, ובמיוחד סרדינים, מהווים עבור הפלסטינים בעזה מקור מרכזי לחלבון, מיקרו־נוטריינטים וחומצות שומן חיוניות מסוג אומגה 3, ותורמים למגוון התזונתי. הדגים הזמינים בתחום ששת המיילים הימיים נוטים להיות קטנים יותר, והדבר מגביל את סוג הרשתות שניתן להשתמש בהן, מכחית את שווי השלל ופוגע בקיימות המשאבים הימיים. יותר מ־35 אלף פלסטינים תלויים בתעשייה זו למחייתם.

ב־3 באפריל 2016 הרחיבו הרשויות הישראליות את שטח הדיג לאורך חוף עזה הדרומי לתשעה מיילים ימיים, אך הותירו בלא שינוי את גבול ששת המיילים הימיים העכשווי לאורך

החוף הצפוני. נפח הדגה שנלכדה באפריל היה 446.8 טונות, גידול משמעותי לעומת 81.2 טונות באפריל 2015. כן ניכר גידול משמעותי בשלל הדגה של ארבעה מיני דגים, כגון דקר (לוקוס), הנחשבים רווחיים במיוחד: השלל גדל מטונה אחת במרס 2016 לכמעט שמונה טונות באפריל, לאחר הרחבת שטח הדיג.

יותר מ־35 אלף פלסטינים תלויים למחייתם בתעשיית הדיג.

הפסקות חשמל חמורות בעזה

ב־8 באפריל הושבתה כליל תחנת הכוח של עזה לאחר שמיצתה את עתודות הדלק שלה בשל מחסור במימון. צעד זה גרם להפסקות חשמל יזומות בנות 18-20 שעות ביום, לעומת 12 שעות ביום קודם לכן, ופגע עוד יותר במתן שירותים בסיסיים, לרבות אספקת מים למשקי בית. בשל המחסור הכבד בדלק פעלה תחנת הכוח של עזה מאז יולי 2013 רק במחצית מקיבולתה (60 מתוך 120 מגוואט) או פחות מכך, ופעמים אחדות אף נאלצה לחדול מפעולה. בנוסף על תחנת הכוח תלויה עזה ברכישת חשמל מישראל (120 מגוואט) וממצרים (30 מגוואט). בחלק הראשון של מאי פחתה אספקת החשמל עוד יותר בעקבות תקלה בשני קווי חשמל ממצרים.

יכולתה של רשות האנרגיה בעזה לרכוש דלק להפעלת תחנת הכוח נפגעה עוד יותר מאז תחילת 2016, לאחר שינוי בהסדר עם משרד הכספים היושב ברמאללה, שהעניק לתחנת הכוח של עזה ב־2015 פטור מלא מתשלום מיסי דלק. מאז ינואר צומצם בהדרגה היקפו

של פטור זה, והגדיל משמעותית את עלות הדלק. חלוקות חירום של דלק לשירותים חיוניים כגון מים, בריאות ואיסוף אשפה מוצקה, בעיקר להפעלת גנרטורים לשעת חירום, נמשכו באמצעות תיאום של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים.

בסוף אפריל יושבה חלקית המחלוקת סביב מיסי הדלק של תחנת הכוח של עזה, עם ההודעה שהקיץ תקבל עזה פטור חלקי מתשלום מיסי דלק. ב־16 במאי התפרסמה הודעה על חזרה לתוכנית קיצוב החשמל על פי לוח זמנים של שמונה שעות פעולה ואחריהן שמונה שעות הפסקת חשמל יזומה בכל רחבי עזה. כמו כן, אחד מקווי החשמל ממצרים חזר לפעול.

הערות

1. בג"ץ 2733/14, מועצת הכפר דקייקה ואח' נ' משרד הביטחון ואח', תשובת המדינה, כס' 24.
2. שם.
3. Shelter Cluster Palestine: Shelter Cluster Monthly Report, April 2016.
4. לקריאה מקוונת של הגרסה המלאה של תוכנית המענה ההומניטרי, והסקירה הכללית של צרכים הומניטריים שבבסיסה, ראו: <https://www.ochaopt.org/he/page/humanitarian-response-plan-2016>
5. ההתקדמות שדווח עליה ברבעון הראשון של 2016 כוללת מספר תרומות שהתקבלו בשל מחזור כספים, או מיזמים/ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים התואמים את מיזמי תוכנית המענה ההומניטרי אך אינם כלולים בהם.
6. פברואר 2016 בולט במיוחד, עם המספר הגבוה ביותר של מבנים שנהרסו בחודש יחיד מאז החל משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים לתעד הריסות באופן שיטתי, בשנת 2009.
7. ביולי 2015 חשפה ממשלת ישראל כי מאז ספטמבר 2014 נכנסו שניים מאזרחיה לרצועת עזה בשתי תקריות נפרדות. לדברי הרשויות הישראליות, שני הגברים, אחד ממוצא אתיופי והשני בדואי, הם אזרחים הסובלים מבעיות נפשיות.